

BODNÁR ZALÁN 2017.09.17 00:34 Frissítve: 2017.09.17 00:34

Papír, pénz –

Bodnár Zalán publicisztikája

Elképzelek egy jelenetet a második világháborúból. Rommel tábornagy éppen összecsapni készülne Montgomery marsallal El-Alameinnél, ám előtte még gyorsan mindkettőjüknek el kell menniük egy akkreditált nemzetközi katonai továbbképzésre, amelyet a Népszövetség szervezett, nehogy valamit rosszul tudjanak. Vagy gyanítom, Napóleon is azért tűnt el Waterloo előtt egy időre – ellentétben a híreszteléssel, amely szerint Elba szigetére száműzték –, hogy a csata előtt még bemagolja a Szent Szövetség legfrissebb hadászati szakkönyvét.

Abszurdnak hangzik? Pontosan annyira tartom abszurdnak, mint azt, hogy a legmagasabb szinten csak úgy lehet valakiből futballedző, ha elvégzi az UEFA pro licences tanfolyamát. Értik? Egy nemzetközi labdarúgó-mérkőzésen – hasonlóan a világ összes labdarúgó-mérkőzéséhez – két csapat egymás ellen játszik. Nem egymásért, hanem egymás ellen. De mind a két együttest olyan szakember vezeti, akiket ugyanazon elméleti keretek között, ugyanazon ideológia és szakmai program alapján képeztek ki és vizsgáztattak le. Vagyis ha mindketten tökéletesen jól teszik a dolgukat, akkor épp kioltják egymást. (Úgy, mint az amerikai polgárháborúban, amelyet hadvezéri szinten lényegében a fiatal ország egyetlen katonai akadémiaja, a West Point növendékei vívtak egymással.)

Önmagában azzal sem értek egyet, hogy az edzői szakma papírhoz van kötve, elvégre ez nem olyan, mint a jogosítvány, hogy ha nincs, és nem tudsz autót vezetni, akkor ártatlan emberek életét veszélyezteted a közutakon, hiszen egyedül azt az ostoba klubvezetőt károsíthatod, aki nyilvánvaló alkalmatlanságod ellenére a te kezébe adja a csapatot. Az ilyen döntésért azonban az övé a felelősség. Az edzőképzésnek csak úgy látnám értelmét, hogy az nemzeti vagy regionális keretek között történik, afféle futballkulturális hagyomány szakrális továbbörökítéseként, a féltve őrzött kincsként kezelt, sokáig csiszolatott szakmai műhelymunka hasznosítására. Amit mások ellen felhasználunk a pályán, a saját győzelmünk érdekében.

Persze a globalizált világban ez talán már nem is lehetséges. Az élet minden területén az uniformizálódás jellemző. A (fejlett) világ túlnyomó részén ugyanolyan divat szerint öltözködnek a fiatalok, ugyanolyan ízű hamburgert esznek a világ összes gyorséttermében (legfeljebb mi, kelet-európaiak kicsit rosszabbat, ha igazak a vádak...). A hollywoodi filmek szinte mind egy

kaptafára készülnek, a rendezői szabadságot és egyéniséget a legtöbb stúdiónál olyannyira korlátozzák, hogy megszabják, hányadik percben jöjjön a csata-, hányadikban az ágyjelenet. A könnyűzenéről inkább ne is beszéljünk. A feleségem a közelmúltban nézte-hallgatta az egyik zenecsatornát, amikor két óra múltán kénytelen voltam tőle megkérdezni, hogy ez még ugyanaz a szám-e, amelyiknél bekapcsolta, vagy esetleg már elkezdtek egy újat. Természetesen vagy tizenöt szám lement ez idő alatt úgy, hogy semmilyen feltűnő különbséget nem lehetett észrevenni.

Sajnos itt tartunk a futballban is. Csupán a teljesen felkészületlen, az évtizedek során összeszedett tapasztalatokat a mellényzsebből előkapó, azzal alibiző tévés szakkomentátorok mondanak már csak olyat, hogy az olaszok közismerten kitűnően védekeznek, a németek nagy küzdők, az angolok ívelgetnek, a skandinávok a párharcokat erőltetik, satöbbi. Eltűntek ezek a futballnak színt adó sajátosságok, az olaszok védekezése már egyáltalán nem különleges (már a spanyolok is jobbak náluk ebben – sic transit gloria mundi...), a németek pont olyan ügyesen passzolgatnak, mint a brazilok, az angolok nem ívelgetnek. Alapvetően ugyanazt a futballt játsszák az összes európai országban. Persze nem azonos színvonalon, de ugyanazt az egysíkú, tankönyvszerű futballt.

Mindezért az UEFA edzőképzését tartom felelősnek. Ha az európai futball olyan franchise rendszerben működne, mint az amerikai major ligák, amelyekben minden bevételt egyenlően osztanak el egymás között a klubtulajdonosok, még érteném is, miért akarja az UEFA egységesíteni a sportág szellemi háttérét, hiszen a tengerentúlon elsősorban a liga versenyez egyéb ligákkal a televíziós nézettségért. Minálunk viszont a futballnak más sportág alakjában nincs riválisa, a klubok egymással vetélkednek, így az edzőknek épp arra kellene törekedniük, hogy másként gondolkodjanak, mint a kollégájuk az ellenfél kispadján. De hogyan gondolkodhatnak másként, ha ugyanabban a virtuális iskolapadban tanulták meg, hogyan kell gondolkodniuk a futballról, de még azt is, hogy miként gondolkodjanak, ha feltételezik, hogy a másik ugyanazt gondolja, amit ők... A futballban egykor épp az volt a legszebb, hogy kidomborodtak a különböző felfogások, világnézetek közötti különbségek. Amikor a futballkultúrák összecsapása volt a világok harca.

Úgy gondolom egyébként, hogy az edzővé válás természetes menetrendje az volt, hogy az erre fogékony játékosok alvás helyett odafigyeltek a taktikai értekezleteken, korosodva egyre több időt töltöttek azzal, hogy saját csapatuk trénerének munkáját testközelből tanulmányozzák, aztán visszavonulásuk után ott maradtak a csapatnál, a keze alá dolgoztak a mesternek, besegítettek az edzéseken, esetleg kipróbálták magukat az ificsapatoknál, majd lépdeltek felfelé a számléltrán, míg saját lábukra nem álltak. Aki ezt az akár évtizedes folyamatot végigcsinálta, az mindent megkapott, amit egy méregdrága UEFA-tanfolyamtól kaphat, sőt sokkal többet is. Hiszen ha alkalmatlan a pályára, az úgylis kiderül, és nem kap munkát olyan helyen, ahol ebből meg lehet élni. Mint az élet sok egyéb területén, itt sem a papír számít,

hanem az eredmény.

Egy ideje hajlok arra a gondolatra, hogy a futballt valójában nem is lehet tanítani. Hiszen ez nem egzakt és nem absztrakt tudomány, mint a matematika vagy a fizika. Nem leíró tudomány, de empirikusan sem értelmezhető. Nincsenek törvényszerűségei, még a logika szabályai sem érvényesek rá. Nincsenek cáfolhatatlan tételei. Nem lehet azt mondani, hogy ha ezt vagy azt megcsináljuk, akkor abból biztosan ez és ez következik. Uralhat egy csapat egy meccsen minden statisztikai adatot, futhat többet, passzolhat többet és pontosabban, nyerhet több párharcot, mégsem száz százalék, hogy győz. A futballt a regényíráshoz hasonlónak látom, amelyről William Somerset Maugham így gondolkodott: „A regényírásnak három szabálya van. Csak sajnós senki nem tudja, mik azok.” Ha pedig mégis ragaszkodunk hozzá, hogy ez egy tudomány, akkor csakis olyan multi- vagy transzdiszciplína lehet, amely még a humánökológiánál is komplexebb.

Ki taníthat egyáltalán ilyen „tudományt”? Van-e bárki ezen a bolygón, aki ért hozzá? Egyedül úgy lehetne bizonyítani, hogy ért hozzá, ha mondjuk tízből egyszer sem kapna ki olyan meccsen, amelyet tizenegy játékos vív a saját klónjából álló másik tizenegy ellen, semleges pályán. De egészen biztos vagyok benne, hogy tízből legalább egyszer az is kikapna, aki mindenkinél jobban ért a futballhoz. Ki ért hozzá? A világbajnok Luiz Felipe Scolari? Akkor miért kapott ki hazai pályán 7–1-re Brazíliával a németek elleni vb-elődöntőben? Vagy Arrigo Sacchi? Akkor miért nem jutott tovább az olasz válogatottal a csoportból sem az 1996-os Eb-n? Vagy Mezey György az irapatói 0–6 után? Pedig ő alapította meg 2002-ben az UEFA-edzőképzés hazai mutációját.

Amúgy a pro licences tanfolyamra az mehet, akinek van UEFA A-licences bizonyítványa, az A-hoz az kell, hogy meglegyen a B-licences vizsga, a B-hez pedig az, hogy zsebben legyen a Grassroots C típusú oklevél. Mindennek az alapára 1 380 000 forint+áfa.

Nyilván itt van a kutya elásva. A többi csak mese, mese, mátká, pillangós madárka.